

Het zuurdeeg in de Schrift

-

Het zuurdeeg is één van die terugkerende begrippen in de Schrift, die onze aandacht verdienen. Als we dat doen gaan we de betekenis begrijpen, die door de Geest van God eraan gegeven wordt. Deze betekenis wordt ons in eenvoudige taal duidelijk gemaakt. De toepassing is goed te begrijpen. Zuurdeeg of gist, zoals we dat nu noemen, wordt in het deeg gedaan zodat de gisting die het veroorzaakt het deeg zal doen rijzen. Het brood dat ervan gebakken wordt krijgt daardoor een luchtige structuur. Als gist in het deeg wordt gedaan gaat het onder invloed van warmte werken. Een klein beetje gist doortrekt spoedig het hele deeg. Een gezegde dat dit feit vermeldt is: *“een beetje zuurdeeg doorzuurt het hele deeg”* (1 Kor. 5:6).

Misschien was de gelijkenis van deze gistende werking met dingen die verkeerd gaan er de oorzaak van dat zuurdeeg verbonden werd met de gedachte van het kwaad in zijn bedervende werking. Het begrip zuurdeeg werd daardoor een aanduiding van het bederf.

Het Pascha

Het eerste gebruik van het zuurdeeg in de Schrift vinden we bij de instelling van het Pascha en het daaropvolgende Feest van de ongezuurde broden. Beide werden gekenmerkt door het gebruik van ongezuurd brood.

Het belang, dat God hieraan hechtte, kan opgemaakt worden uit de vele keren dat het verbod van het gebruik van zuurdeeg in Exodus 12 wordt herhaald. Het zuurdeeg moest uit de huizen verwijderd worden gedurende de zeven dagen van het feest. Slechts het eten van ongezuurd brood was toegestaan. En iemand die wel at wat gezuurd was moest uit de vergadering van Israël worden uitgeroeid.

In het licht van het Nieuwe Testament kunnen wij niet twifelen aan de betekenis van het zuurdeeg. *“Zuivert het oude zuurdeeg uit, opdat u een nieuw deeg bent; u bent immers ongezuurd. Want ook ons Pascha, Christus, is geslacht. Laten wij daarom feestvieren, niet met oud zuurdeeg, ook niet met zuurdeeg van slechtheid en boosheid, maar met ongezuurde broden van oprechtheid en waarheid”* (1 Kor. 5:7, 8).

De zeven dagen, een volledig tijdsbestek, stelt waarschijnlijk ons hele leven voor. “Oud zuurdeeg” was een stuk gezuurd deeg dat bewaard werd om aan een nieuw te bakken brood te doorzuren. Het stelt dus het kwaad voor in onze oude natuur. Voor deze oude natuur moeten we ons, als wedergeboren gelovigen, voor dood houden. Als christenen moeten we met de zonde afgedaan hebben.

Hoeveel te meer beseffen we dan dat het ongepast was om zuurdeeg te verbinden met het lam, dat zelf onberispelijk en onbevlekt moest zijn. Deze gedachte wordt nog versterkt door het strenge verbod om zuurdeeg te voegen bij de “vuuroffers voor de HERE”. Evenals het paaslam zelf, verwijzen deze offers altijd naar het offer van Christus op het kruis. De afwezigheid van zuurdeeg spreekt tot ons van de innerlijke reinheid en heiligheid van Hem, die onze zonden droeg.

Slechts één offer moest gebracht worden met zuurdeeg. Dit offer werd niet op het altaar verbrand. Het waren de twee beweegbroden van Leviticus 23:17-25. Het beweegoffer was met zuurdeeg gebakken. Dit stelt symbolisch de Gemeente voor, ontstaan op de Pinksterdag. Het zijn de eerstelingen van de oogst van de nieuwe schepping. Het zuurdeeg, dat van het kwaad in zijn bedervende werking spreekt, zat erin. Maar het was gebakken en dus was het zuurdeeg niet langer werkzaam. Dit offer ging vergezeld van alle vier grote offers. Die spreken van Christus, het volmaakte offer. Hij was de enige die dit offer aangenaam kon maken voor God.

Het zuurdeeg van de farizeeën en sadduceeën

“Jezus nu zei tot hen: Let op en past op voor het zuurdeeg van de farizeeën en sadduceeën.” (Matt. 16:6) (Mrk.8:15 voegt er nog aan toe: het zuurdeeg van Herodus). Toen de Here dit zei begrepen de discipelen Zijn bedoeling niet, omdat ze bezig waren met alledaagse dingen. Pas toen Hij hen herinnerde aan de wonderen, die Zijn macht aantoonde om hen te voeden, beseften ze dat Hij niet sprak over het

“zuurdeeg van de broden”, maar over de leer van de farizeeën en sadduceeën. Deze leer, zei Hij bij een andere gelegenheid, was in wezen huichelarij (Luc. 12:1).

De farizeeën en sadduceeën verschilden onderling hemelsbreed wat hun leer betreft. Toch waren zij verenigd in hun tegenstand tegen de Here Jezus, toen zij Hem om een teken van de hemel vroegen. (Mat.16:1) Dit was een verzoek dat getuigde van hun huichelarij. Bovendien hadden ze gemeen, dat hun uiterlijke belijdenis, waardoor zij in het openbaar getuigden hoezeer zij God dienden, werd gebruikt als middel om zichzelf te verheerlijken om zo de achting van het volk te winnen. De farizeeën waren in hun zogenaamde toewijding aan Gods wetten doorgeslagen door aan deze wetten allerlei door henzelf bedachte wetten toe te voegen. Deze legden ze aan anderen op zonder die op hun eigen geweten toe te passen. De sadduceeën hadden het geloof in de kracht en het bestaan van God verloren en probeerden door wereldse middelen zich te handhaven in wat zij noemden “onze plaats en ons volk” (Joh. 11:48). Annas en Kafafas waren sadduceeërs.

Dat geleidelijke loslaten van de ware betekenis van de goddelijke dingen en het vervangen ervan door zuiver uiterlijke zaken vergeleek de Here Jezus met de werking van het zuurdeeg. Hij waarschuwde zijn discipelen daarvoor op te passen. Het is een waarschuwing die een gelovige nooit mag veronachtzamen. Hebben zij, die er zich op beroemen de opvolgers van de apostelen te zijn, het zuurdeeg van de farizeeën vermeden? En heeft men veelal niet het vertrouwen op de macht van de staat verheerlijkt, hetgeen het zuurdeeg van Herodes is? Hoe gemakkelijk kan onze ijver voor de waarheden van God veranderen in uiterlijke vormendienst!

De toepassing van het zuurdeeg, ditmaal niet op kwaad in het algemeen, maar in het bijzonder op verkeerde leer of beginselen, brengt ons ertoe de gelijkenis van Mat.13:33 beter te begrijpen.

De gelijkenis van het koninkrijk

In deze korte gelijkenis vergelijkt de Here Jezus het Koninkrijk der hemelen met een “zuurdeeg, dat een vrouw nam en verborg in drie maten meel, totdat het geheel doorzuurd was.”

Sommigen hebben te snel de conclusie getrokken, dat in deze gelijkenis het zuurdeeg de verspreiding van het goede voorstelt. Het is echter niet verstandig de schriftuurlijke betekenis van het zuurdeeg zonder een goede schriftuurlijke onderbouwing te wijzigen. Men kan toch niet zeggen, dat in Matteüs 13 geen andere vermelding voorkomt van het kwaad, dat in het Koninkrijk bestaat? De gelijkenissen van “de dolik op de akker” en van “het visnet” tonen aan, dat deze veronderstelling onjuist is. Daarom is de betekenis van deze gelijkenis het invoeren van verkeerde leer in het Koninkrijk der hemelen in zijn tegenwoordige vorm

(d.i. dat deel van de mensenwereld, dat God erkent als haar Heer) en de verbreiding ervan, totdat alles er mee doorzuurd is.

Deze verkeerde uitleg is niet alleen van deze tijd.. De kerkgeschiedenis vanaf de middeleeuwen laat zien, dat dit regelmatig plaats vond.. Welk schriftuurlijk beginsel is niet in een of ander opzicht echt aangetast?

Het criterium “gerechtigheid door het geloof alleen” ging verloren. Het onbijbelse begrip “vagevuur” werd ingevoerd. Het pelgrimskarakter van de Gemeente werd vervangen door een aanmatigende aanspraak op de heerschappij over de koningen van de aarde. In plaats van genadebetoon voor diegenen die dwaalden kwamen de inquisitie en de brandstapels. Het avondmaal van de Here werd het misoffer. Zelfs al werd de leer van de drie-eenheid, niet verworpen, ze werd onzuiver gemaakt door Maria op de voorgrond te stellen, als voorwerp van verering en bemiddeling. Inderdaad, het hele geloof was doorzuurd.

De vrouw in Matteüs 13:33 doet ons denken aan het grote Babel, de valse gemeente in Openbaring 17.

Het zuurdeeg van wettische gezindheid

Nauw verbonden met deze gelijkenis is het beeld van het zuurdeeg door Paulus gebruikt in Galaten 5:9. De bedervende werking ervan was al begonnen, maar werd in de kiem gesmoord door het woord van Paulus. De Galaten waren heidenen, die door de apostel Paulus onderwezen waren in de zegen van het heil door het geloof in Christus. Maar enkele valse leraars hadden hen verontrust. Het leek erop dat dezen erin geslaagd waren om hen te overreden, dat zij besneden moesten worden en de wet van Mozes moesten onderhouden om de volle zegen te ontvangen. Paulus' antwoord in deze brief wordt samengevat aan het begin van Galaten 5. *“Zie, ik, Paulus, zeg u, dat als u zich laat besnijden, Christus u niets zal baten. En nogmaals betuig ik aan ieder mens die zich laat besnijden, dat hij verplicht is de hele wet te houden. U bent van elke zegen in Christus beroofd, u die door de wet gerechtvaardigd wilt worden; u bent van de genade vervallen”* (Gal. 5:2-4).

Zij dachten misschien, toen zij luisterden naar hen, die erop aandrongen om de wet te onderhouden, dat zij daardoor hun gehoorzaamheid aan God volkomen maakten, en zodoende meer volmaakte christenen werden. Maar Paulus zegt, dat zij in werkelijkheid alle vertrouwen op Christus loslieten. Hij zegt ook: *“Want in Christus Jezus heeft noch besnijdenis enige kracht, noch onbesneden zijn, maar geloof dat door liefde werkt”* (5:6). Maar nu was hun geloof vervangen door werken en liefde was geweken voor twist. *“U liep goed; wie heeft u tegengehouden, dat u de waarheid niet zou gehoorzamen? Die overreding is niet uit Hem die u roept. Een beetje zuurdeeg doorzuurt het hele deeg”* (Gal. 5:7-9).

Deze overredende nieuwe prediking, die zij aangenomen hadden, kwam niet voort uit dezelfde goddelijke bron, als de prediking die in het begin hen de volle zegen had gebracht. Het was een vreemd beginsel dat ingevoerd werd en een toevoeging aan wat van God gekomen was. Zij hadden niet opgehouden in Christus te geloven, maar het gevolg van het toevoegen van de wet was verderfelijk. Het was maar een klein beetje zuurdeeg dat toegevoegd was aan het verse deeg. Maar het gevolg ervan was dat de aard van het gehele deeg erdoor veranderde.

Door enigszins de wet toe te voegen aan het evangelie hadden de verkeerde leraars het geheel bedorven. Dit bedoelt Paulus als hij zegt: “Een beetje zuurdeeg doorzuurt het hele deeg.”

Hij lijkt hier niet te spreken over het uiteindelijk gevolg van de toevoeging van het zuurdeeg. Dat is de doorzuring van het gehele deeg met dat, wat erin gedaan was. Maar dit zou zeker het gevolg zijn. De invloed van deze dwaalleer kenmerkt de treurige ontwikkeling van de geschiedenis van de Gemeente. Al gauw ging zelfs de gedachte van “de verlossing door het geloof alleen” verloren. In het pausdom zien we het resultaat van geloof plus werken, waarin het geloof alleen maar inhoudt een overeenstemming met de leer van de kerk.

Zuurdeeg in de Gemeente

Nog een gebruik van het beeld van het zuurdeeg willen we bespreken en wel wat we vinden in 1 Korinthe 5. Daar berispt Paulus de gemeente te Korinthe over een geval van bloedschande in hun midden, dat zij niet geoordeeld hadden. Zij zagen niet de ernst van de zaak in en gingen door met zich te beroemen op hun geestelijke gaven, die de Gemeente van God gekregen had. Alsof die gaven konden opwegen tegen het kwaad. Als zij niet wisten wat ze moesten doen, zegt Paulus, dan hadden zij op zijn minst erover kunnen treuren en moeten vragen om de tussenkomst van God.

“Uw roemen is niet goed. Weet u niet, dat een beetje zuurdeeg het hele deeg doorzuurt? Zuivert het oude zuurdeeg uit, opdat u een nieuw deeg bent; u bent immers ongezuurd. Want ook ons pascha, Christus, is geslacht. Laten wij daarom feestvieren, niet met oud zuurdeeg, ook niet met zuurdeeg van slechtheid en boosheid, maar met ongezuurde broden van oprechtheid en waarheid” (1 Kor. 5:6-8).

Daarna beveelt hij de boze uit hun midden weg te doen. Nu is het erg verleidelijk om in deze verzen het zuurdeeg te vereenzelvigen met de boze en het deeg met de gemeente. Dat is een manier van denken waartoe we allemaal geneigd zijn en die ons wel past. Het is echter beter hier goed over na te denken. Het

woord van Paulus: “opdat u een nieuw deeg bent; u bent immers ongezuurd.” toont aan, dat de gedachtegang fout is. Het betekent, dat zij praktisch moesten verwerkkelijken wat zij in Gods oog, door het werk van Christus, waren geworden. Dit moest zichtbaar zijn in ieder van hen persoonlijk, net zoals het zichtbaar moest zijn in de gemeente. Want de geestelijke toestand van de gemeente is het resultaat van de toestand van haar leden.

Daarom moest het zuurdeeg bij iedereen worden uitgezuiverd. Allen moesten die onverschilligheid voor het kwaad oordelen. Het verwoestte hun gemeenschappelijk getuigenis. Het wegdoen van de boze was een noodzakelijk gevolg van dit zelfoordeel. Maar wat voor waarde zou die uitsluiting hebben voor God als zij ook zichzelf niet geoordeeld hadden?

Dus met het gebruik van Paulus door het beeld van het zuurdeeg wordt niet bedoeld, dat de aanwezigheid van de boosdoener die een soort van zedelijke infectie meebracht, maar meer dat zij allemaal besmet waren door de onverschilligheid voor het kwaad waarvan zij op de hoogte waren. Het is duidelijk, dat zij het niet aanvoelden als een schande voor henzelf, laat staan voor de Here, Wiens naam zij beleden.

Vandaar, dat alles wat de gemeente betekent - haar getuigenis van de waarheid en afzondering en het bijeenvergaderd zijn vanuit het verdorven heidendom - werd ondermijnd door deze éne ongeoordeelde zonde. Net zoals een weinig zuurdeeg in het gehele deeg het totale karakter ervan onherstelbaar verandert. (Alleen als de genade van God werkt, is er niets onherstelbaar). Het natuurlijke gevolg hiervan is, dat dit verdragen van de zonde en het daarin blijven volharden, uiteindelijk de hele morele gezindheid van de gemeente zal aantasten. Dat zien we in de wereld van vandaag. Een kwaad als bijvoorbeeld overspel is in strijd met wat God met het huwelijk heeft bedoeld. Het is iets verschrikkelijks waar voorheen fluisterend over gesproken werd. Tegenwoordig wordt dit bijna niet meer als een schande beschouwd voor hen, die zich er aan schuldig maken.

Het lijkt erop dat Paulus in vers 6 spreekt over het onmiddellijke en over het uiteindelijke gevolg van de invoering van het zuurdeeg. Hij zegt: “Weet u niet, dat een beetje zuurdeeg het hele deeg doorzuurt” en niet: “zal het hele deeg zuur maken”.

Als we de verschillende toepassingen van het beeld van het zuurdeeg in de Schrift overdenken, dan valt op dat we soms het onmiddellijk gevolg zien van haar werking en soms de uiteindelijke vrucht. Maar dezelfde betekenis van de werking van het zuurdeeg in andere schriftplaatsen is eenduidig. Het geeft nog meer getuigenis aan de eenheid van de Bijbel en aan zijn goddelijke inspiratie.

Oorsprong: [Words of Help](#) 64-103

Oude Sporen 2012

